

POZDRAJ BÓH

ČASOPÍS EVANGELSKÝCH SERBOW

9. číslo

Budyšin, awgust 1952

Létník 2

Wšitko je hotowe. Pój! (Mat. 22, 1-14)

Někajki sultan hotowaše swojej džowce wulkki kwas. K tomu bě wón wulkich swojego kralestwa přeprosyl. Nichtó njebej sej zwěřil přeprošenje wotpokazač. To by čežke zranjenje sultana bylo. Ale to, štož přeciwo člowjekej sej njezwěrimy, to zwěrimy sej přeciwo našemu Bohu. Wón nas prosy na njebjeski kwas, a přijimanje je nětko wšelake. To widźimy pola Židow a pohanow, abo pola samoprawych a hrěšnikow.

Naš Knjez rěči přez přirunanie, zo bychu wučobnicy přeco wjace jasnosće wo Božím kralestwie dōstali. Zjednočenstwo Syna Božeho z člowjestwom je podobne kwaſej, wjesołemu swjedženju. Syn Boži je našu naturu na so wzal, zo by nas wumol wot hrěcha, smjerēce a čerta a nas wodžil do najnutřkowniňeho zjednočenstwa z nim. To běše za Boha wulkki podawk, kotryž chcyše wón swjatočne skrućić. Nimo česče z wótcem jako stworičel, džeržer a zastarar swěta dyrbješe syn hišće česć měć, wumožnik a zbōžnik swěta być. — Jako wěsty čas přišol běše, buchu Židža jako přeni přez profetow, Jana křčenika a japoštołow na njebjeski kwas přeprošeni z powěscu: „Bože kralestwo je blisko.“ Židowski lud bu před wšitkimi ludami wysoko česčeny, na přenim městnje na njebjeski kwas přińc. Tola tute předprawo póznali njejsu. Přińc njechachu. To běše čežke zranjenje krala. Wón chcyše jich zbōžnych činić, ale woni su to wotpokazali. Knjez chce wěčne zbože za wšitkich člowjekow, ale wjeli wo to njerodža. A to budže člowjekam čwelu w heli wulkku činić, dokelž zatamani dyrbja sebi pra-

jić: „Sy na twojim njezbožu sam wina. Bóh chcyše tebje zbožneho činić, ale ty njejsy chcył.“

Zaso wupošla druhich wotročkow a džeše: „Prajče hosćom: Wšitko je hotowe, pojče na kwas!“ Naš kral ma sčerpliwość. „Hlej, to wšitko čini Bóh dwójce abo trójce z kóždym, zo by jeho dušu wrócił wot skażenia.“ (Hiob 33, 29, 30.) Móžno tež je, zo přeni wotročcy prawu kmanosc njemějachu. Woni njejsu prawe słowo namakali a tež nic prawy kluč k wutrobam. — W Americy běše raz misionkska konferenca. Při tutej skladnosći praji Indianar přitomnym misionaram: „K nam přińdzechu misionarojo, kotriž prajachu: My mamy jeneho Boha na njebju. Tych smy pře pósłali a prajili: To sami wěmy. Potom přińdzechu druzy. Ci nam připowědachu: Wy njesměče žlókać. Tym smy tež puć domoj pokazali. Skónčenje přińdzechu třeći. Ci su nas na lubosć Božu pokazali, kiž je nam swojego syna pósłal, a na Chrystusa, kiž je za nas do smjerće šoł. To je nam pomahało. Bratřa, předuječe Chrystusa a jeho křiž, to dobywa.“

Zo by žana zmylka so nještala, dyrbjachu wotročcy prajíć: „Hlej, mój wobjed sym ja přihotował, moje woły a mój kormjeny skót je zarězany a wšitko je hotowe, pojče na kwas!“ Na kwasu knježi wjesełosć, a wjesełosć chce Knjez nam'darić, zo by tež pola nas rěkało kaž pola komornika z Murskeje: „Wón pak po swojej dróze z wjesełosću čehnješe.“

Wšitko je hotowe! Knjez je wšitko za twoju wěčnu zbožnosć přihotował. Pój nětko a wzmi we wérje: Tež za mnie je Knjez

wšitko dospołne dokonjał.

„Ale Židža zacpewši to woteńdzechu, jedyn na swoje polo, druhí po swojich wikach.“ Woni začisnychu ewangelij, a z tym Boha sameho, a teptachu Chrystusa z nohomaj. Powěśc křižowanego zbóžnika su začisli. Swoje puće džechu a nic Bože. Swět běše jim lubši hač njebjesa. To je ruňje tak, hdyž něchtó praji: „Ja mam tak wjeli džela, zo njemóžu do žaneje Božej služby hić a Bože słowo slyšeć.“ Swětne je tebi lubše hač njebjeske.

Zacpewanje džeše tak daloko, zo wotročkow přimachu, hanichu a morichu. Tež my mamy z tym ličić. „Wšitcy, kotriž chcedža bohabojażne žiwjenje wjesć w Chrystusu Jezusu, dyrbja přesčehanje čerpić.“ (2. Tim. 3, 12.)

Sčerpliwość krala je swoju mjezu docpěla. „Wón pósłal swoje wójsko a skónčowa samych mordarjow a zapali jich město.“ To je so stało w lěće 70 po Chr. Tehdy bu Jeruzalem zapuseny a Židža buchu skóncowani. Z čimž člowjek hrěši, z tym budže tež chlostany. Našeho Zbóžnika su Židža křižowali a w lěće 70 buchu cyłe črjody Židow skřižowane. Wšitko zacpewanje Božej hnady budže chlostane pola ludow kaž tež pola jednotliwych člowjekow. Wyši měšnicy a farizejsci su zemrěli, ale naš Knjez ma džensa hišće swojich wotročkow.

„Kwas drje je hotowy, ale hošeo njeběchu toho hódni.“ Bójske dary su bohače dostać. Tu njeje žaneje nuzy. Ale hošeo su so ze swojim zadžerženjom sami zbōžnosće a wěčneho žiwjenja wzdali.

Što dyrbji so nětko stać? Dyrbi so kwas přetorhnyć a wšitke na-

bérki so skazyć? Nihdy na nihdy! „Tohodla džíce na rozpuće a prošće na kwas, kohož namakaće.“ Dokelž Židža ewangeliј začisnychu, příndže k pohanam. Naš Zbóžník džéše swojim wučobnikam: „Džíce po wšem swěće a předuje ewangeliј wšemu stworjenju.“ Njeje wašnje tutoho swěta, prošerjow na pućach na kwas prosyć, ale hnada našeho Knjeza płaci wšitkim člowjekam. Wěčna zbóžność je za wšich. Štō nětk nochcyl přińć tajkemu přečeles? Ty směš sam přińć a druhich přeprosyć. A kajke wjesele za tebje budzé, jelizo so tebi we wěčnosti jena duša podžakuje za twoje přep: ošenje.

„Wotročcy wuńdzechu na dróhi a přeprošowachu wšitkich, kotrejch naděńdzechu, a přiwjedźe-

chu jich hromadu.“ Woni běchu pilni a so prówachu a mōć Boža bě sobu skutkowała, zo mějachu wulki wuspěch. Džensa du Knjezowi wotročcy do wšich kónčin zemje a pohanjo přińdu do Božeho kralestwa. „Namakachu złych a dobrych a kwasne blida buchu wšitke wobsadžene.“

Při wšem procowanju wostanje wosada našeho Knjeza měšeńca dobrych a złych. Čistu wosadu swyatych namakamy hakle horjeka. Štō pak džensa cyle sprawnje k našemu Knjezec přińdže, budzé wjesole džéco Bože. Wón može so Knjezec džakować, zo je z předadšeho prošerja bohatého člowjeka sčinił.

Zo wšitcy sprawni njejsu, kotrejž k wosadze Knjeza přistupja, za to dawa nam naš tekſt příklad.

Kral wuhlada mjez hosćemi jeneho, tón njebě z kwasnej drastu woblečeny. Wo tutej drasći je hrabja Zinzendorf prajił: Mi krej a prawdość Chrystusa Je drasta rjana, přistojna. Z tej před Bohom ja wobstać chcu, Hdyž do njebes nutr̄ počahnu.

Tajku drastu je tamny člowjek wotpokazał prajo: Drasta mojeje samoprawdosć je rjana dosć. Tohodla přikaza nětk kral: Zwježče jemu ruce a noze a wzmiče a čisně jeho do najhlubšeje čémnoty. Wón bě Božu hnadu wotpokazał.

Naš Knjez da tebi prajić z našim bibliskim słowom: Wšitko je hotowe, poj na njebeski kwas. Přińdź sprawnje a pytaj Božu hnadu. Ale přińdź džensa. Nic jutře! Džens je za tebje džen hnady. Kř.-B.

Wy sće Chrystusowi!

Hiowny temo cyrkwienskeho dnja we Wochozach

2. My smy Chrystusowi

2. referat

Hdyž smy so tudy zhromadžili, zo bychmy serbski cyrkwienski džen wotměwali, haj prajeć: Jako kajcy ludžo smy so tu zešli?

Smy so jenož tohodla ze wšelakich městow, wsow a wjeskow serbskeje Łužicy na puć podali, zo bychmy něhdze wulětowali? Wězo, swoju domiznu lubujo kóždu składnosć wužiwamy, ju znowa zeznać. Ale to za nas džensa tu najwažniše njeje!

Smy so tu zešli jako Serbja, kiž swoju rěč a swój narod lubujemy? Haj, tajcy smy tu přišli, to so samo wot so rozumi! Ale za cyrkwienski džen to hišće njedosaha!

Ně, smy so tohodla tu zhromadžili, dokelž smy Chrystusowi, dokelž přislušamy tomu, kiž praji: „Mi je data wšitka mōć w njebesach a na zemi!“

Smy pak wopravdže „Chrystusowi“? Haj, tak snano někotry wotmołwi, my smy tola křčeni, a kóždy, kiž je sakrament swjateje křčenicy dostał, Knjezej Chrystusej přisluša!

Tola njemôžemy a njesměmy so z tym změrować! Křčeny je pola nas najwjetší džel, w Němcach snano 97 proc. a w Serbach snano skoro 100 proc. Słušaja pak wopravdže wšitcy křčeni Chrystusej? Njeje tych wjele, kotrymž je to wšo jene, hač Chrystusowi su

abo nic; haj, někotři to docyla być njechadža.

Snano je tež w našich wosadach tón abo tamny, kiž drje njeje přečiwo cyrkwi, kiž je dał džeci křesćansce wukublać, kiž sebi žada sam za sebje a za swójbu službu cyrkwie při křčenju, konfirmaciji, wěrowanju a pohrjabje; ale wo to, hač cyle wosobinsce Chrystusej přisluša abo nic, docyla njerodži.

Zawěrny Chrystusowy je jenož tón, kiž je wopravdže swoje žiwjenje Chrystusej přepodał a jeho wuzwolił za Knjeza swojego žiwjenja. A tak směm so tebje woprašeć: Je žiwy knjez Chrystus tež zawěrno z knjezom twojego žiwjenja a twojeje wutroby? Abo je wón jenož z pobožnej psychu na sčenje doma, jenož ze zaprōšenej pletwu při swójbnych swjedženjach, je wón jenož z morowej postawu, w kućiku stejo, abo je z knjezom a kralom w twojim džemje a w twojej wutrobjie?

Hlej, někakkeho knjeza kóždy trjeba. So njehodži a tež njeje mōžno, jelizo štō nima žaneho knjeza nad sobu. Tajki je kaž psyk, kiž je swojego knjeza zhubi!! Sće hižo raz tajke zwěrjo bjez knjeza widželi? Wěsće, tajki wbohi kadla dyrbi nam žel być. Bojaznje wokoło běha, niewě, hdže słuša, nětk tu a potom tam nucha, najprjedy za tym, potom

za tamnym chodži: wopravdže zrudny napohlad!

Runje tak je z člowjekom, kiž žaneho Knjeza nima, kiž žaneje wěry nima. Tajki džensa tu a jutře tam sobu čini a najprjedy na toho a potom na tamnego posluča. Kak pak praji swjate pismo? „Njedajće so ze wšelakimi a z cuzymi wučbami wokolo honić! Přetož krasna wěc je, hdyž so wutrobu wobtwjerdžuje přez hnadu!“ A wutroba so wobtwjerdžuje a hnada skutkuje w tebi, jeli knježi nad tobū jenož Jezus Chrystus, sy-li cyle a dospołnie Chrystusowy!

Sluša pak jemu twoja wutroba njedželena? Abo knježi wón snano jenož nad wěstym „pobožnym“ wokrjesom njedželu na kemšach a při spěwanju twojich pačerjow? A w druhich wokrjesach wutroby steja druhe tróny! Tam snano knježa pjenjezy, starosće, čłowske a swětne myslę, rozwolnosće, česelakomnoć, twoja wola a tak dale! Wěš, čemu potom twoja wutroba podobna je? Je podobna městu ze sektorowymi mjezami. A to njeje po dobrým, hdyž w jednotliwych sektorach a pasmach wšelake mocy knježa, kiž mjez sobu přežedne njejsu! To znajemy z politiskeho žiwjenja našich dniow! A runje tak je z wutrobu, hdyž we niej knježa wšelake mocy. Zo wšelake myslę maš a maš so zaběrać ze wšela-

kimi prašenjemi, ničo nješkodži, — knježić pak te wšelake myslé a mocy njesmědža, knježić smě jenož Knjez!

A krasne je, Knjezej přislušeć a jenož Knjezej! Sto to rěka? Haj, to rěka, we wšem njemérje a nje-pokoju tutoho swěta, pod kotrymž čerpimy, přeco zaso měr a pokoj namakać, to rěka, we wšej zrudo-bje a žalosći so mōc wjeselić a zradować, to rěka, při wšech spy-towanjach a nadběhowanjach być škitany. A hdyž hrěch nas wob-čežuje a swědomjo nas wobskor-žuje — běda tomu, kiž tajke do-cyla njeznaje —, směmy so do-pominać, zo smy Chrystusowi a zo naš Knjez je křižowany Zbō-žnik, kiž je swoje žiwjenje dał a swoju swjatu krej přelał za swo-jich!

A tón Chrystus swojich tak lu-boznejne a přečelnje k sebi přepro-šuje: „Pójće sem ke mni wšitcy,

kiž spróeni a wobčeženi sće, ja chcu was wokřewić. Wzmiće na so mój přah! Pola mnje namakaće pokoj za swoje duše!“

Wažne je, zo Chrystus njeje je-nož prajil: „Pójće ke mni, — ja chcu was wokřewić!“, ale tež „wzmiće na so mój přah!“ To ně-kotry, kotryž tuto słowo lubuje, druhdy zapomina! Sto pak chce Zbožník nas wučić, hdyž rjeknje: „Wzmiće na so mój přah!“ Wěmy: zwérjo njeje přah, zo mōže člowjek jo wodžić. A stož je Zbožníkowy přah na so wzal, tón je Chrystusowy, tón je Chrystusej swoje žiwjenje přepodał, tón da so wot njeho wodžić přez dobre a zle dny, tón wě: „Hač runje chodžu w cěmnym dole, so nje-boju žaneho njezboža, přetož ty sy při mni, twój prut a twój kij tro-stujetaj mje!“

Fara Lazer-Hodžijski.

tež tebje: Stož su člowjekojo zle načinili, to cheył ty, Božo, dobre činić.

Sta so w lěće 1869, zo namaka-chu hajnika Roberta Mauku na Psowjanskich mjezach skonco-wanego.

Džensa so jedna wo to, hač cyłe člowjestwo na zemi so přez wojnu zniči abo hač so wuchowa. Hdyž je hižo jedyn njeskutk, je ně mordarstwo wuliu „wulkeje mocy hrěcha tež mjez nami“, cím bōle je wojna, a to kōžda wojna hotowy njeskutk. W zašlym ty-dzenju je cyrkwiński prezent Hessenskeje, Měrcin Niemöller, wo tym we wulkej Marijnej cyrkwi w Barlinje předował. „Šesć milionow ludži je zahinylo w prěnjej swětowej wojnje, 60 milionow w druhej swětowej wojnje, třeća wojna nam najskejerje da měr — pohrebnišča.“ „Njeje přepozdže“, praji Niemöller. „1945 smy pječa pokutu činili a so jako křescenjo sebje samych wobskor-žili. Ale što je so z tutymi dobrými słowami stało? Njedyrbí tute wołanje wo měr so zaso znova z křescanstwa wozrodžić? Nje-směmy tyšenym, rozbitym a tym, kiž čakaju w tutej rozsudžacej hodžinje kamjenje za chlēb po-dawać. Zachowaję, wuchowaję měr džensa! To je čłowska naležnoś, to je křescanska naležnoś, naležnoś cyrkwie. Zymna wojna je tysac krōc lěpša hač to, stož potom přińdže, hdyž wšě prašenja

Modlitwy fararja Józefa Kordiny

1. Džakna modlitwa za dōstate slónčne wjedro abo za dōstaty dešć.

„Džakujmy so Knjezej, přetož wón je přečelnwy a jeho dobrota traje wěčne.“

Knježe Božo, njebjeski Wótče, tebi z wutroby džak a chwalbu dawamy, zo sy nam našu próstwu z hnady wuslyšał a nas ze slónčnym a rjanym wjedrom zwjeselił (abo suchu zemju z plôdnym dešćom wokřewil). Wutrobnje će prosymy, ty chcył nam přichod-nje z twojeje wótceneje dobroći-wosée plôdne časy dać a před nje-radženjom a škodnym njewje-drom, před drohotu a hłodom nas zwarnować, wšo zle wotwobroćić a nas wjèle bōle ze wšem dobrym šcedrije požohnować a zwjeselić, přez Jezom Chrysta, twojego lu-beho Syna, našeho Knjeza.

Hamjeń.

2. Modlitwa na žnjach.

Knježe, naš Božo, daj hnadu, zo mōhli te plody, kotrež sy nam na polach dał, z džakownej wutrobu domchować, zo bychmy za sebje a za chudyh měli, stož je trjeba. Wuč nas bjez hrěcha wu-žiwać, stož domoj bjerjemy. Pom-haj, zo njebychmy časnho chlēba dla zabyli na njebjeski, ale tu swěru spominali na wulki džen wěčnych žnjow, hdžež ty, knježe,

swoje džěci jako pšeńcu do swojich njebjeskich bróžnjow zhromadžiš. Hamjeń.

(Z domjaceho woltarja H. Imiša.)

3. Z modlitwy při rowje zabiteho hajnika Roberta Mauki.

My smy z wulkim stróżenjom a třepotanjom zhonili, kak wulka je mōc hrěcha tež mjez nami. My pokojamy so ponižje pod twoju ruku a šwikanje, ale my prosymy

Boži dom w Njeswačidle

njerozrisamy na puću měra ale přez wójnu. Tak doho hač čłowjekojo su živi na tutej zemi, dyrbimy tomu zadžewać, zo budźe hišće hōrje, hdyz njemože lepje być. Też najsnadniše węcy, kotrež mōžemy za to činić, njesmědža so zacpěwać abo do boka stajić. Doho hišće njerozbuchne, dyrbimy spytać, zo so rēći! Swět w bojoosći trjeba cyrkę, kotař so njeboji.“

Też znaty duchowny, probst Grüber, kiž je w koncentraciskim lěwe jara čerpił, podšmorný tute sady Niemöllera. Wulki Barlinski Boži dom bě kopaty połny. Mnozy dyrbjachu stejeć. Też zwonka cyrkwe čakachu a připoskachu na wóterčaki, kotrež předowanje přenošowachu. „Bóh daj nam hnadu k mřej!“ Njeje přepozdě!

H. B.

Zjězd Lutherskeho swětového zwjazka w Hannoveru 25. julija do 3. awgusta

Lutherski swětowy zwjazk je zjednočenje ewangelsko-luthereskich cyrkwów po wšem swěće. Hižo w lěće 1923 zejdzie so 150 wotpôslancow z 30 krajow. Tehdom scéhowace wobzamknycu: „Lutherski swětowy konwent wuznawa so k Swjatemu pismu Nowego a Starego zakonja jako jeničemu žorlu a njepřeměniwemu zakladej wšeho cyrkwinskeho wučenja a skutkowanja a widži we wuznaču Lutherskeje cyrkwe, wosebje w Augsburgskim wěru-wuznaču a w Lutherowym malym katechizmje čiste wukładowanie Swjateho pisma. — Lutherski swětowy konwent připòznawa bohate dopokazy bratrowskeje lubošće, kotruž su bratřa wěry w času nuzy zhonili, a proša lutherskich křesčanow, zo njeby so jim bratrowska lubošć wostudžila, doniž Knjez cyrkwe nuzu njeskónči.“

W tutej myсли chycy Lutheriske cyrkwe hromadze dželat a su to hač dotal tež činiłe. 1947 je so w Lundje w Šwedskej Lutheriske swětowy zwjazk oficjalne założil. Do njego słuša 50 Luthereskich cyrkwów w 24 wšelakich krajac. Jeini zastupnicy so zhromadžuju na kóncu julija a w spo-

čatku awgusta w Hannoveru pod hešlom „Ziwe słowo w zamołwiecy cyrkwi“.

Naš krajny biskop pisa: „Tutón zjězd chce być posylnjenje wěry za naše němske lutherstwo, za twoju krajnu cyrkę, za twoju wosadu, za tebje sameho.“ La

Słowo buram.

Lubi přečeljo, štož sće dotal slyšeli, njeje ničo druheho, dyžli to, štož wuznawam: Bohužel je přewérno a wěste, zo féršća a knježa, kotriž zakazuja ewangelij předować a lud njeznesliwie počeju, su hōdni a su sej derje zaslužili, zo Bóh jich z tróna storči, jako člowjekow, kotriž su wulce přečiwo Bohu a člowjekam hršili. Zaneho zamołwjenja nimaju!

Ničo mjenje pak nimaće so tež wy hladać, zo byše swoju wěc z dobrym swědomjom a prawom zastupowali. Dokelž, doniž maće dobre swědomje, maće stroštnu lěšinu, zo Bóh was zastupuje a wam přepomha. Byrnjež byli tež na wěsty čas podleželi a mjez tym wumrěli, tak tola skónčne dobudžeće a sej dušu ze wšemi swyatymi na wěčne zachowaće. Nimaće-li pak prawe abo dobre swědomje, dyrbice podležać. A hdy byše runje z chwilemi dobywali a wšich férštow zabili, byše tola skónčne na čele a na duši zhubjeni byli. Tuž njesměće w tym žortować. Dže wo čelo a dušu na wěčne na wašim boku. A dyrbice najbole na to kedžować a ze wšej swěru na to hladać, nic jeno kak sylni sće a kak wulke njeprawo so wam stało je, ale kak prawu wěc a prawe swědomje maće.

(Ermahnung zum Frieden auf die 12 Artikel der Bauernschaft in Schwaben. 1525.)

Diakonisa

„Chycy smilna sotra być, so njewudać, ale chorych hladać, nic mզdy dla, ale z lubošće. Moja mać nochcyše ničo wo tym wědžeć.

Běch poslednia swojego roda a tuž dyrbjach so wudać, dželci porodzić, zo by naše bohatstwo — a mějachmy jeho tójsto — na mrěwcow mělo.

Lěkar sej mie za żonu požada. Běše cyły rynk lět starši dyžli ja. Česčach jeho a mějach jeho drje tež lubo, tuž so na njego wudach. Wósmo měsacow po kwasu mój mandželski čežko na raka schori a njewotchori hač do džensnišeho. Pjataće lět jeho hižo hladam.

Tak sym nětk „smilna sotra“ — při ložu swojego muža.

Dželci žanych nimamoj. Njetrjabamoj wšak tež žanych namrěwców za swoje bohatstwo, přetož wójna je namaj wšo wzala.

Mandželskeho mam a tola tež nic.

Wón bě stajnie njewuprajne skupy. Husto mi radžichu jeho wopušćić, ale dokelž bě chory, stary a chudy, wostach při nim a njewopuščich službu, do kotrež je Bóh Knjez mie powołał.“

Chwalena budź hodžina, w kotrež so zeznach z tutej „služobnej“.

10. njedželu po swj. Trojicy,
17. žneječa 1952, pop. w 3 hodž. hraje

L U B I N A H O L A N E C
w Njeswačidlskim Božim domje na piščelach. Wšitkich lubych přečelow, kotriž loni rjany koncert slyšachu, tež na lětuši zaso přeprošujemy.

Njeh pak wšitcy přińdu, kotrež so styska po rjanych, čistých, pobožnych zynkach. Budźmy Bohu džakowni, kotriž nam tajku wustojnu wumělcu wobraźi a wužiwajmy składnosć dušineho wokřewjenja.

Serbacy farario, kedžbu!

Přichodny konwent 11. awgusta njebudže w Malešecach, ale dop. w 9 hodž. w Budyšinje na Michałskej farje. Mjerwa.